

ПРИЛОЖЕНИЯ

Приложение 1. Нормативна уредба на наказателната и административната отговорност за данъчни нарушения и корупция

Наказателен кодекс

Из Обща част

Чл. 93. Указаните по-долу думи и изрази са употребени в този кодекс в следния смисъл:

...

14. (Нова – ДВ, бр. 62 от 1997 г., изм., бр. 21 от 2000 г.) „Данъци в големи размери“ са тези, които надхвърлят три хиляди лева, а „данъци в особено големи размери“ са тези, които надхвърлят дванадесет хиляди лева.

Из Глава седма: Престъпления против финансовата, данъчната и осигурителната система

Чл. 255. (Изм. – ДВ, бр. 28 от 1982 г., бр. 89 от 1986 г., отм., бр. 10 от 1993 г., нов, бр. 62 от 1997 г., в сила от 5.11.1997 г.) (1) Който избегне плащането на данъчни задължения в големи размери, като не подаде декларация, която се изисква по силата на закон, или потвърди неистина или затаи истина в подадена декларация, се наказва с лишаване от свобода до три години и глоба до петстотин лева.

(2) Ако до приключване на съдебното следствие в първоинстанционния съд необявеното и неплатеното данъчно задължение заедно с дължимите лихви се внесе в бюджета, наказанието е глоба до две хиляди лева.

Чл. 256. (Отм. – ДВ, бр. 10 от 1993 г., нов, бр. 62 от 1997 г.) Който с цел да осуети установяването на данъчни задължения в големи размери води счетоводна отчетност или ползва счетоводни документи с невярно съдържание, се наказва с лишаване от свобода от една до пет години и глоба от хиляда до пет хиляди лева.

Чл. 257. (Отм. – ДВ, бр. 10 от 1993 г., нов, бр. 62 от 1997 г., в сила от 5.11.1997 г.) (1) Когато с деянията по чл. 255 и 256 са укрити данъчни задължения в особено големи размери или когато те са извършени с участието на служител от данъчната администрация или на дипломиран експерт-счетоводител, наказанието е лишаване от свобода от две до десет години и глоба от пет хиляди до двадесет хиляди лева.

(2) В маловажни случаи по чл. 255 и 256 наказанието е глоба в двоен размер на укритите данъчни задължения, налагана по административен ред.

(3) Ако до приключване на съдебното следствие в първоинстанционния съд необявеното и неплатеното данъчно задължение заедно с дължимите лихви се внесе в бюджета, наказанието е лишаване от свобода до три години и глоба до десет хиляди лева.

Чл. 258. (Изм. – ДВ, бр. 28 от 1982 г., отм., бр. 10 от 1993 г., нов, бр. 62 от 1997 г.) (1) Който противозаконно пречи на данъчен орган да изпълни свое законово задължение, се наказва с лишаване от свобода до три години и глоба от хиляда до две хиляди лева.

(2) Ако деянието по ал. 1 е извършено чрез сила или заплашване, наказанието е лишаване от свобода от една до шест години и глоба от две хиляди до пет хиляди лева.

Чл. 301. (1) (Изм. – ДВ, бр. 51 от 2000 г., бр. 92 от 2002 г.) Длъжностно лице, което поиска или приеме дар или каквато и да е облага, която не му се следва, или приеме предложение или обещание за дар или облага, за да извърши или да не извърши действие по служба или загдето е извършило или не е извършило такова действие, се наказва за подкуп с лишаване от свобода до шест години и глоба до пет хиляди лева.

(2) (Изм. – ДВ, бр. 51 от 2000 г., бр. 92 от 2002 г.) Ако длъжностното лице е извършило някое от деянията по ал. 1, за да наруши или загдето е нарушило службата си, когато това нарушение не съставлява престъпление, наказанието е лишаване от свобода до осем години и глоба до десет хиляди лева.

(3) (Изм. – ДВ, бр. 95 от 1975 г., бр. 51 от 2000 г., бр. 92 от 2002 г.) Ако длъжностното лице е извършило някое от деянията по ал. 1, за да извърши или загдето е извършило друго престъпление във връзка със службата, наказанието е лишаване от свобода до десет години и глоба до петнадесет хиляди лева.

(4) (Изм. – ДВ, бр. 89 от 1986 г.) В случаите по предходните алинеи съдът постановвява и лишаване от право по чл. 37, точки 6 и 7.

(5) (Нова – ДВ, бр. 92 от 2002 г.) Наказанието по ал. 1 се налага и на чуждо длъжностно лице, което поиска или приеме подкуп или приеме предложение или обещание за подкуп.

Чл. 302. За подкуп, извършен:

1. (доп. – ДВ, бр. 92 от 2002 г.) от лице, което заема отговорно служебно положение, включително съдия, съдебен заседател, прокурор или следовател;
2. чрез изнудване посредством злоупотреба със служебното положение;
3. (изм. – ДВ, бр. 28 от 1982 г.) повторно и
4. в големи размери,

наказанието е:

а) (доп. – ДВ, бр. 89 от 1986 г., изм., бр. 51 от 2000 г., доп., бр. 92 от 2002 г.) в случаите на чл. 301, ал. 1 и 2 – лишаване от свобода от три до десет години, глоба до двадесет хиляди лева и лишаване от права по чл. 37, точки 6 и 7;

б) (изм. – ДВ, бр. 89 от 1986 г., доп., бр. 92 от 2002 г.) в случаите на чл. 301, ал. 3 – лишаване от свобода от три до петнадесет години, глоба до двадесет и пет хиляди лева и конфискация до една втора от имуществото на виновния, като съдът постановвява и лишаване от право по чл. 37, точки 6 и 7.

Чл. 302а. (Нов – ДВ, бр. 89 от 1986 г., доп., бр. 92 от 2002 г.) За подкуп в особено големи размери, представляващ особено тежък случай, наказанието е лишаване от свобода от десет до тридесет години, глоба до тридесет хиляди лева, конфискация на цялото или на част от имуществото на виновния и лишаване от права по чл. 37, точки 6 и 7.

Чл. 303. (Изм. – ДВ, бр. 92 от 2002 г.) Съобразно различията по предходните членове длъжностното лице и чуждото длъжностно лице се наказват и когато с тяхно съгласие дарът или облагата са предложени, обещани или дадени другиму.

Чл. 304. (Изм. и доп. – ДВ, бр. 7 от 1999 г., изм., бр. 51 от 2000 г., бр. 92 от 2002 г.) (1) Който предложи, обещае или даде дар или каквато и да е облага на длъжностно лице, за да извърши или да не извърши действие по служба или загдето е извършило или не е извършило такова действие, се наказва с лишаване от свобода до шест години и глоба до пет хиляди лева.

(2) Ако във връзка с подкупа длъжностното лице е нарушило служебните си задължения, наказанието е лишаване от свобода до осем години и глоба до седем хиляди лева, когато това нарушение не съставлява по-тежко наказуемо престъпление.

(3) Наказанието по ал. 1 се налага и на онзи, който предложи, обещае или даде подкуп на чуждо длъжностно лице.

Чл. 304а. (Нов – ДВ, бр. 51 от 2000 г., изм., бр. 92 от 2002 г.) Който предложи, обещае или даде подкуп на длъжностно лице, което заема отговорно служебно положение, включително съдия, съдебен заседател, прокурор или следовател, се наказва с лишаване от свобода до десет години и глоба до петнадесет хиляди лева.

Чл. 304б. (Нов – ДВ, бр. 92 от 2002 г.) (1) Който поиска или приеме дар или каквато и да е облага, която не му се следва, или приеме предложение или обещание за дар или облага, за да упражни влияние при вземане на решение от длъжностно лице или чуждо длъжностно лице във връзка със службата му, се наказва с лишаване от свобода до шест години или глоба до пет хиляди лева.

(2) Който предложи, обещае или даде дар или каквато и да е не следваща се облага на лице, което твърди, че може да упражни влияние по ал. 1, се наказва с лишаване от свобода до три години или глоба до три хиляди лева.

Чл. 305. (Изм. – ДВ, бр. 92 от 2002 г.) (1) Наказанията за подкуп по предходните членове се налагат и на арбитър или вещо лице, назначено от съд, учреждение, предприятие или организация, когато те

извършат такива деяния във връзка с тяхната дейност, както и на този, който предложи, обещае или даде такъв подкуп.

(2) Наказанията за подкуп по предходните членове се налагат и на защитник или повереник, когато те извършат такива деяния, за да помогнат да се реши в полза на противната страна или във вреда на доверителя наказателно или гражданско дело, както и на този, който предложи, обещае или даде такъв подкуп.

Чл. 305а. (Нов – ДВ, бр. 28 от 1982 г., изм., бр. 92 от 2002 г.) Който посредничи да се извърши някое от деянията по предходните членове, ако това не представлява по-тежко престъпление, се наказва с лишаване от свобода до три години и глоба до пет хиляди лева.

Чл. 306. (Изм. – ДВ, бр. 28 от 1982 г., бр. 92 от 2002 г.) Не се наказва онзи, който е предложил, обещал или дал подкуп, ако е бил изнуден от длъжностното лице, арбитъра или вещото лице да стори това и ако незабавно и доброволно е съобщил на властта.

Чл. 307. (Изм. – ДВ, бр. 51 от 2000 г.) Който преднамерено създава обстановка или условия, за да предизвика предлагане, даване или получаване на подкуп с цел да навреди на онзи, който даде или приеме подкупа, се наказва за провокация към подкуп с лишаване от свобода до три години.

Чл. 307а. (Нов – ДВ, бр. 28 от 1982 г., изм., бр. 92 от 2002 г.) Предметът на престъпленията по този раздел се отнема в полза на държавата, а когато липсва, се присъжда неговата равностойност.

Из Глава 9 Документални престъпления

Чл. 308. (1) Който състави неистински официален документ или преправи съдържанието на официален документ с цел да бъде използван, се наказва за подправка на документ с лишаване от свобода до три години.

(2) (Нова – ДВ, бр. 26 от 2004 г.) Когато предмет на деянието по ал. 1 са български или чуждестранни документи за самоличност, за завършено образование или за придобита квалификация, свидетелства за управление на превозни средства, свидетелства за регистрация на превозни средства, визови стикери или други документи, удостоверяващи правоспособност, лични или регистрационни данни, наказанието е лишаване от свобода до осем години.

(3) (Нова – ДВ, бр. 26 от 2004 г.) Когато деянието по ал. 2 е извършено с цел имотна облага, наказанието е лишаване от свобода до десет години. Имотната облага, ако такава е получена, се отнема в полза на държавата, а ако липсва или е отчуждена, се присъжда нейната равностойност.

(4) (Нова – ДВ, бр. 28 от 1982 г., предишна ал. 2, изм., бр. 26 от 2004 г.) В маловажни случаи наказанието е:

1. по ал. 1 – лишаване от свобода до шест месеца или поправителен труд;
2. по ал. 2 – лишаване от свобода до две години;
3. по ал. 3 – лишаване от свобода до три години.

(5) (Нова – ДВ, бр. 26 от 2004 г.) За приготвяне към престъпление по ал. 1 наказанието е лишаване от свобода до една година. За приготвяне към престъпление по ал. 2 и 3 или за сдружаване с цел извършване на някое от предвидените в тях престъпления наказанието е лишаване от свобода до шест години.

(6) (Нова – ДВ, бр. 26 от 2004 г.) Не се наказва онзи участник в сдружението, който преди да е довършено съставянето на неистински официален документ или преправянето на съдържанието на официален документ (ако сдружението е образувано с такава цел) или преди да започне разпространяването на неистински или преправени документи (ако сдружението е образувано за това), се откаже от деянието и съобщи за него на властта.

(7) (Нова – ДВ, бр. 26 от 2004 г.) Който изготвя, държи или укрива предмети, материали или оръдия, за които знае или предполага, че са предназначени или че са послужили за съставяне или за преправяне на документ по ал. 2 и 3, се наказва с лишаване от свобода до шест години.

Чл. 309. (1) Който сам или чрез друго състави неистински частен документ или преправи съдържанието на частен документ и го употреби, за да докаже, че съществува или не съществува или че е прекратено или изменено някое право или задължение, или някое правно отношение, се наказва за подправка на документ с лишаване от свобода до две години.

(2) Ако престъплението има за предмет ценни книжа, наказанието е лишаване от свобода до три години.

(3) (Изм. – ДВ, бр. 10 от 1993 г.) В маловажни случаи по предходните алинеи наказанието е поправителен труд или глоба от сто до триста лева.

Чл. 310. (1) (Изм. и доп. – ДВ, бр. 26 от 2004 г.) Ако престъплението по чл. 308, ал. 1, и 309, ал. 1 и 2 е извършено от длъжностно лице в кръга на службата му, наказанието е лишаване от свобода до пет години, а в случаите по чл. 308, ал. 2 и 3 – лишаване от свобода до дванадесет години, като съдът може да постанови и лишаване от право по чл. 37, ал. 1, точка 6.

(2) (Нова – ДВ, бр. 28 от 1982 г.) В маловажни случаи наказанието е лишаване от свобода до една година или поправителен труд.

Чл. 311. (1) Длъжностно лице, което в кръга на службата си състави официален документ, в който удостовери неверни обстоятелства или изявления, с цел да бъде използван този документ като доказателство за тия обстоятелства или изявления, се наказва с лишаване от свобода до пет години, като съдът може да постанови и лишаване от право по чл. 37, точка 6.

(2) В маловажни случаи наказанието е лишаване от свобода до една година или поправителен труд.

Чл. 312. (1) Лекар, който снабди някого с лъжливо свидетелство за състоянието на здравето му, когато не действа като длъжностно лице, се наказва с лишаване от свобода до две години или с поправителен труд.

(2) При същите условия ветеринарен лекар, който издаде документ с невярно съдържание за здравословното състояние на животно, се наказва с лишаване от свобода до една година или с поправителен труд.

Чл. 313. (Изм. – ДВ, бр. 28 от 1982 г.) (1) (Изм. – ДВ, бр. 10 от 1993 г., изм. и доп., бр. 92 от 2002 г.) Който потвърди неистина или затаи истина в писмена декларация или съобщение, изпратено по електронен път, които по силата на закон, указ или постановление на Министерския съвет се дават пред орган на властта за удостоверяване истинността на някои обстоятелства, се наказва с лишаване от свобода до три години или с глоба от сто до триста лева.

(2) (Нова – ДВ, бр. 10 от 1993 г., изм., бр. 50 от 1995 г.) Когато деянието по ал. 1 е извършено с цел да се избегне заплащане на дължими данъци, наказанието е лишаване от свобода от една до шест години или глоба от сто до двеста и петдесет лева.

(3) (Предишна ал. 2, изм. – ДВ, бр. 10 от 1993 г., изм. и доп., бр. 92 от 2002 г.) Наказанието по ал. 1 се налага и на онзи, който потвърди неистина или затаи истина в частен документ или съобщение, изпратено по електронен път, в които по изрична разпоредба на закон, указ или постановление на Министерския съвет е специално задължен да удостовери истината, и употреби този документ като доказателство за невярно удостоверените обстоятелства или изявления.

(4) (Нова – ДВ, бр. 62 от 1997 г.) Който във връзка с публично предлагане на ценни книги в просpekt или обзор за икономическо състояние използва неистински благоприятстващи данни или премълчава неблагоприятни такива, които са от съществено значение при вземане на решение за придобиване на ценни книги, се наказва с лишаване от свобода до три години и глоба до петстотин лева.

Чл. 313а. (Нов – ДВ, бр. 89 от 1986 г., изм., бр. 99 от 1989 г., отм., предишен чл. 313б, нов, бр. 54 от 1992 г. – бр. 10 от 1993 г.) (1) Който в декларация по чл. 4, ал. 2 от Закона за имуществото на Българската комунистическа партия, Българския земеделски народен съюз, Отечествения фронт, Димитровския комунистически младежки съюз, Съюза на активните борци против фашизма и капитализма и Българските професионални съюзи потвърди неистина или затаи истина с цел да осуети изцяло или отчасти отнемането на незаконно притежаваното държавно имущество, се наказва с лишаване от свобода от три до осем години.

(2) Който след поискване откаже да даде декларация по чл. 4, ал. 2 от закона, посочен в ал. 1, се наказва с лишаване от свобода от две до шест години.

(3) В случаите по ал. 1 и 2 съдът може да постанови и лишаване от права по чл. 37, ал. 1, т. 6 и 7.

(4) Деецът по ал. 1 и 2 не се наказва, ако при разкриване на истината би обвинил в престъпление себе си, съпруга си, низходящите, възходящите, братята или сестрите си.

Чл. 313б. (Нов – ДВ, бр. 41 от 2001 г., отм., бр. 45 от 2002 г.)

Чл. 314. Който умишлено стане причина да се внесат неверни обстоятелства или изявления в официален документ, съставен съгласно установения ред въз основа на заявление на частно лице, се наказва с лишаване от свобода до две години или с поправителен труд.

Чл. 315. (1) Който състави документ, като попълни лист, носещ подписа на издателя, със съдържание, което не съответства на волята на подписалия, се наказва съобразно с различията в чл. 308 и 309.

(2) Съобразно със същите различия се наказва и онзи, който чрез измама склони друго да подпише документ със съдържание, което не съответства на волята на подписалия.

Чл. 316. Наказанието, предвидено по предходните членове на настоящата глава, се налага и на онзи, който съзнателно се ползува от неистински или преправен документ, от документ с невярно съдържание или от такъв по предходния член, когато от него за самото съставяне не може да се търси наказателна отговорност.

Чл. 317. Който противозаконно се ползува от документ, като знае, че издателят го е подписал, без намерение да се задължи по него, се наказва с лишаване от свобода до две години или с поправителен труд.

Чл. 318. (Изм. – ДВ, бр. 28 от 1982 г., бр. 10 от 1993 г.) Който противозаконно си служи с официален документ, издаден за друго лице, с цел да заблуди орган на властта или представител на обществеността, се наказва с лишаване от свобода до две години или с поправителен труд, или с глоба от сто до триста лева.

Чл. 319. Който унищожи, скрие или повреди чужд или не изключително нему принадлежащ документ с цел да причини другиму вреда или да набави за себе си или за друго облага, се наказва с лишаване от свобода до три години или с поправителен труд.

Из Глава 9А (Нова – ДВ, бр. 92 от 2002 г.) Компютърни престъпления

Чл. 319а. (1) Който осъществи нерегламентиран достъп до ресурсите на компютър, копира или използва компютърни данни без разрешение, когато се изисква такова, се наказва с глоба до три хиляди лева.

(2) Ако деянието по ал. 1 е извършено от две или повече лица, сговорили се предварително за извършване на такова деяние, наказанието е лишаване от свобода до една година или глоба до три хиляди лева.

(3) Ако деянието по ал. 1 е извършено повторно, наказанието е лишаване от свобода до три години или глоба до пет хиляди лева.

(4) (Изм. – ДВ, бр. 26 от 2004 г.) Ако деянията по ал. 1 – 3 са извършени по отношение на информация, представляваща държавна тайна, наказанието е от една до три години лишаване от свобода, ако не подлежи на по-тежко наказание.

(5) Ако от деянието по ал. 4 са настъпили тежки последици, наказанието е от една до осем години.

Чл. 319б. (1) Който без разрешение на лицето, което администрира или ползва компютър, добави, промени, изтрие или унищожи компютърна програма или данни, в немаловажни случаи, се наказва с лишаване от свобода до една година или глоба до две хиляди лева.

(2) Ако с деянието по ал. 1 са причинени значителни вреди или са настъпили други тежки последици, наказанието е лишаване от свобода до две години и глоба до три хиляди лева.

(3) Ако деянието по ал. 1 е извършено с цел имотна облага, наказанието е лишаване от свобода от една до три години и глоба до пет хиляди лева.

Чл. 319в. (1) Който извърши деяние по чл. 319б по отношение на данни, които се дават по силата на закон, по електронен път или на магнитен носител, се наказва с лишаване от свобода до две години и с глоба до три хиляди лева.

(2) Ако деянието по ал. 1 е с цел да се осуети изпълнение на задължение, наказанието е лишаване от свобода до три години и глоба до пет хиляди лева.

Чл. 319г. (1) Който въведе компютърен вирус в компютър или информационна мрежа, се наказва с глоба до три хиляди лева.

(2) Ако от деянието по ал. 1 са настъпили значителни вреди или е извършено повторно, наказанието е лишаване от свобода до три години и глоба до хиляда лева.

Чл. 319д. (1) (Изм. – ДВ, бр. 26 от 2004 г.) Който разпространи компютърни или системни пароли и от това последва разкриване на лични данни или информация, представляваща държавна тайна, се наказва с лишаване от свобода до една година.

(2) За деяние по ал. 1, извършено с користна цел, или ако с него са причинени значителни вреди, наказанието е лишаване от свобода до три години.

Чл. 319е. Който при доставяне на информационни услуги наруши разпоредбите на чл. 6, ал. 2, т. 5 от Закона за електронния документ и електронния подпис, се наказва с глоба до пет хиляди лева, ако не подлежи на по-тежко наказание.

Данъчно-процесуален кодекс

...

Чл. 245. Служителите в данъчната администрация не могат:

1. (изм. и доп. – ДВ, бр. 42 от 2003 г.) да са еднолични търговци, неограничено отговорни съдружници в търговски дружества, търговски представители или търговски пълномощници;
2. да участват в органи за управление и контрол на търговски дружества, кооперации и други организации освен с писменото съгласие на главния директор на данъчната администрация или на упълномощено от него лице;
3. (изм. и доп. – ДВ, бр. 42 от 2003 г.) да сключват допълнителни трудови договори с друг работодател или да работят извън системата на данъчната администрация освен с писменото съгласие на главния директор на данъчната администрация или на упълномощено от него лице.

...

Чл. 250. (Изм. – ДВ, бр. 45 от 2002 г., доп., бр. 42 от 2003 г.) Лицата по чл. 12, чл. 12а, както и лицата, които по други закони имат достъп до служебната тайна, които разгласят, предоставят, публикуват, използват или разпространяват по друг начин данни и обстоятелства, представляващи служебна тайна, ако не подлежат на по-тежко наказание, се наказват с глоба от 3000 до 20 000 лв. и се лишават от правото да заемат съответната длъжност за срок от 1 до 3 години.

...

Чл. 253. (1) (Изм. и доп. – ДВ, бр. 45 от 2002 г.) Данъчен орган, който не издаде в срок удостоверение за наличие или липса на задължение по искане на данъчния субект или по разпореждане на орган на съдебната власт, се наказва с глоба до 250 лв. При повторно извършване на нарушението данъчният орган се наказва с глоба до 500 лв.

...

Чл. 255. (1) (Доп. – ДВ, бр. 45 от 2002 г.) Длъжностно лице от данъчната администрация, на което е възложено приемането на данъчни декларации, което откаже да приеме надлежно подписана данъчна декларация, включително чрез пълномощник, се наказва с глоба до 250 лв., а при повторно извършване на нарушението наказанието е глоба до 500 лв.

(2) Наказанието по ал. 1 се налага и на длъжностно лице от данъчната администрация, което не отрази подаването на данъчна декларация във входящия дневник на съответната данъчна дирекция, както и когато не бъде издаден документ, удостоверяващ подаването.

Чл. 256. (Доп. – ДВ, бр. 45 от 2002 г.) Данъчен орган, който не уведоми своевременно данъчен субект за отстраняване на пропуски и несъответствия с данъчна декларация или несвоевременно определи размера на данъчното задължение в случаите, когато по закон е задължен да стори това, както и когато не изпрати съобщение за дължим данък в законоустановените срокове, се наказва с глоба до 250 лв. При повторно извършване на нарушението данъчният орган се наказва с глоба до 500 лв.

...

Чл. 258. (Доп. – ДВ, бр. 45 от 2002 г.) Данъчен орган, който извърши данъчна ревизия, без да му е възложено това, или продължи извършването на ревизия извън определения срок, освен когато този срок е надлежно продължен, се наказва с глоба от 250 до 500 лв., а при повторно извършване на нарушението наказанието е глоба от 500 до 1000 лв.

...

Чл. 261. (1) (Доп. – ДВ, бр. 45 от 2002 г.) Данъчен орган, който пропусне да образува производство по издаване на данъчен акт или не се произнесе по жалба на данъчен субект в законоустановените срокове, се наказва с глоба от 250 до 500 лв., а при повторно извършване на нарушението наказанието е глоба от 500 до 1000 лв.

(2) Наказанието по ал. 1 се налага и на данъчен орган, неоснователно отказал да допусне прихващане или връщане на недължимо платени данъци и суми, подлежащи на възстановяване на друго

основание, както и когато е допуснал забавяне на данъчното производство и това е констатирано от горестоящия данъчен орган по реда на този кодекс.

Чл. 262. (Доп. – ДВ, бр. 45 от 2002 г.) Данъчен орган, който е допуснал спиране на предварителното изпълнение на данъчен акт, без да е представено надлежно обезпечение, се наказва с глоба от 250 до 500 лв., а при повторно извършване на нарушението наказанието е глоба от 500 до 1000 лв.

Чл. 263. (Доп. – ДВ, бр. 45 от 2002 г.) Данъчен орган, който пропусне да покани длъжника да изпълни доброволно задължението си, след като са изтекли законоустановените срокове за заплащането му, се наказва с глоба до 50 лв., а при повторно извършване на нарушението наказанието е глоба до 100 лв.

Приложение 2. Анतिकорупционната политика в данъчната администрация: програмни документи

2.1. Из Националната стратегия за противодействие на корупцията, приета с решение 671/01.10.2001

1.2. Усъвършенстване на финансовия и данъчния контрол

На основата на Закона за вътрешния държавен финансов контрол и в съответствие с новата икономическа и социална среда трябва да бъде напълно осигурена финансова дисциплина, прозрачност и отговорност на институциите. Това може се постигне чрез усъвършенстване формите на отговорност в посока на увеличение на глобите при административнонаказателната отговорност и разширяване на случаите, в които може се търси пълна имуществена отговорност за противоправно нанесени вреди. Наложителни са промени в данъчните закони в следните насоки:

- по-ясна регламентация на правомощията на данъчните органи, както и опростяване на данъчното облагане;
- повишаване на материалните стимули за служителите, допринесли за по-голяма разкриваемост на данъчни нарушения;
- въвеждане на публичен регистър за доходите на служителите на данъчната администрация;
- усъвършенстване на формите на взаимодействие между Държавен финансов контрол, Сметната палата, данъчната администрация, Националния осигурителен институт, Изпълнителна агенция „Главна инспекция по труда“, органите на МВР и органите на съдебната власт чрез приемане на съвместни инструкции за превенция и борба с корупцията;
- проучване на възможностите за създаване на единна информационна система между контролните и правозащитните органи при спазване на законите, регламентиращи защитата на личните данни;
- усъвършенстване на звената за вътрешен финансов контрол в отделните ведомства и организации.

Отговорник: Министърът на финансите, Министерският съвет

2.2. Из Програмата за изпълнение на националната стратегия за противодействие на корупцията за периода 2002 – 2003 г., приета с Решение на МС 84/13.02.2002

Програмни цели

Хармонизиране на данъчната стратегия и политика с данъчната политика в единния пазар на Европейския съюз.

- Намаляване на несъответствието между ефективната и законовата система чрез разработване на процеси и системи, които могат да насърчат подобряването на спазването на данъчните задължения.
- Подобряване обслужването на данъкоплатците, засилване на прозрачността в работата на данъчната администрация.
- Повишаване ефикасността на държавния вътрешен финансов контрол при предотвратяването, разкриването и възстановяването на вреди и ролята му за разкриване и доказване на корупционно поведение.

Основни мероприятия и задачи

1.2.1. Да се направи преглед и да се подготвят предложения за:

- Изменение на законите, съдържащи елементи, генериращи корупционен риск (ЗДЦС, ЗКПО, ЗМ, ЗОДФЛ, ЗОП, ЗДВФК и др.).
- В Закона за данък върху добавената стойност и в Закона за акцизите да се синхронизират текстове, даващи права на контролните органи да използват като доказателство пред съдебните институции документи, изискани по официален ред от съседни държави.
- Да се предложи изменение в НПК и ДПК по въпроса за финансово-начетното производство, като се приеме определен срок за решаване на съдебните дела, свързани със съставянето на актовете за начет. Да се предвидят тежки санкции за случаи на изгубване на документи по съдебни преписки и дела, оказващо влияние върху решаването им.

Отговарят: Министърът на финансите; Министърът на държавната администрация
Срок: 31 юли 2002 г.

1.2.2. Разработване и провеждане на мерки за:

- Създаване на организация на контролната дейност, ограничаваща възможностите и условията за корупция сред служителите на Държавния вътрешен финансов контрол.
- Подобряване на механизмите за изпълнение на препоръките от опитните доклади на Сметната палата като един от важните фактори за предотвратяване на вреди, финансови нарушения и корупция в проверяваните обекти.
- По широко прилагане принципа на внезапност на проверката за разкриване на вреди и финансови нарушения, недопускане създаването на бюрократични условия, позволяващи „прикриване“ на нарушенията.

Отговаря: Министърът на финансите
Срок: 31 юли 2002 г.

1.2.3. Към министъра на финансите да се създаде Съвет на началник-отделите „Инспекторат“ като орган, координиращ действията на подчинените му агенции и дирекции в борбата с корупцията и финансовите измами.

- Да се създадат и да се приемат общи критерии за идентифициране на корупция и финансови измами и да се дефинират действията за борба с тях, които да се прилагат от всички агенции и дирекции.

Отговаря: Министърът на финансите
Срок: 31 декември 2002 г.

1.2.4. Да се променят подчинеността и структурата на отделите „Инспекторат“, подчинени към момента на Главната данъчна дирекция:

- Създаване на единна структура „Инспекторат“ към Главната данъчна дирекция.

Отговаря: Министърът на финансите
Срок: 31 март 2002 г.

1.2.5. Модернизиране на системата за допълнително стимулиране, оценка на изпълнението, заплащането, обучението, квалификацията и изравняването в кариерата на данъчните служители.

Отговаря: Министърът на финансите
Срок: 30 юни 2002 г.

1.2.6. Преглед на възможностите за опростяване на процедурите, свързани с данъчното производство, и въвеждане на критерии за прозрачност в действията на данъчните органи. Регламентиране на правила за алтернативен текущ контрол върху действията на данъчните органи още в хода на производството.

Отговаря: Министърът на финансите
Срок: 31 декември 2002 г.

1.2.7. Въвеждане на регистър с регламентиран достъп за имуществото на данъчните служители.

Отговаря: Министърът на финансите
Срок: 31 декември 2002 г.

1.2.8. Разработване на специални правила, гарантиращи сигурността на данъчните служители в конфликтни ситуации, свързани с изпълнението на задълженията им.

- Данъчният орган следва да вдъхва уважение и уважение.
- Неуважително отношение към данъчен орган в качеството му на длъжностно лице следва да се санкционира.
- Данъчният орган подлежи на санкциониране за недостойно поведение към данъкоплатец.

Отговаря: Министърът на финансите
Срок: 31 август 2002 г.

1.2.9. Да се приемат правила за премиране на данъчни инспектори и одитори, съставили актове за начет и издържали пред съда.

Отговаря: Министърът на финансите
Срок: 28 февруари 2002 г.

2.3. Из Програмата за изпълнение на националната стратегия за противодействие на корупцията за периода 2004 – 2005 г.

4. Развитие на антикорупционния потенциал на националната контролна система.

Програмни цели

- Повишаване на ефикасността на държавния вътрешен финансов контрол при предотвратяването, разкриването и възстановяването на вреди и ролята му за разкриване и доказване на корупционно поведение.
- Усъвършенстването на данъчния и финансовия контрол.
- Повишаване на ефективността на специализираните служби за разкриване и предотвратяване на корупционни действия.
- Прилагане на стратегия на сътрудничество и общност на одита и данъчната политика в единния пазар на Европейския съюз.
- Подобряване обслужването на данъкоплатците, засилване на прозрачността в работата на данъчната администрация.
- Развитие на координацията и взаимодействието между контролните структури на изпълнителната власт, Сметната палата и структурите на съдебната система.

Основни мероприятия и задачи

4.1. Разработване и провеждане на мерки за разширяване на възможностите на Агенцията „Бюро за финансово разузнаване“ за получаване и проверка на сигнали за корупционни действия и наличие на повишен корупционен риск.

Отговаря: Министърът на финансите
Срок: 30.12.2003 г. – за приемане на мерки
30.12.2004 г. – за провеждане на мерките

4.2. Разработване и прилагане на мерки за антикорупционен контрол на базата на информационните и контролните възможности, създавани в рамките на изграждането на системата от вътрешни правила на организациите по ЗМИП и ППЗМИП.

Отговаря: Министърът на финансите
Срок: 30.03.2003 г. – за приемане на мерки
30.03.2005 г. – за провеждане на мерките

4.3. Въвеждане на системи за финансов мениджмънт и външен одит.

Отговаря: Председателят на Сметната палата
Срок: 30.12.2003 г.

4.4. Изграждане на административен капацитет за защита на финансовите интереси на Общността от измами и нередности.

Отговаря: Министърът на вътрешните работи и Министърът на финансите
Срок: 30.10.2004 г. – за проект.

4.5. Създаване на Служба за фискални разследвания.

Отговаря: Министърът на финансите
Срок: 30.11.2004 г.

4.6. Организационно и функционално доизграждане и укрепване на Националната агенция за приходите.

Отговаря: Министърът на финансите
Срок: 30.12.2004 г.

4.7. Приключване преструктурирането на отдел „Инспекторат и вътрешна сигурност“ в рамките на данъчната администрация.

Отговаря: Министърът на финансите
Срок: 30.01.2004 г.

4.8. Актуализиране на програмите за обучение на служителите на Българската данъчна администрация по антикорупционни практики.

Отговаря: Министърът на финансите
Срок: 30.12.2003 г.

4.9. Разработване и тестване на единна информационна система за нуждите на Националната агенция по приходите.

Отговаря: Министърът на финансите
Срок: 30.12.2004 г.

4.10. Определяне на ред на взаимодействие между Комисията за координация на работата по борбата с корупцията и Съвета за координация с борбата с правонарушенията, засягащи финансовите интереси на Европейските общности, създаден с ПМС № 18 на Министерския съвет от 04.02.2003 г.;

Отговарят: Председателят на ККРБК и Министърът на финансите
Срок: 30.03.2004 г.

4.11. Провеждане на обучение на експерти от контролните институции по прилагането на новия Закон за обществените поръчки;

Отговарят: Председателят на ККРБК и Министърът на финансите
Срок: 30.07.2004 г.

4.12. Разработване и внедряване на обща информационна система на националните контролни структури/Сметна палата, АДФФК, Данъчна администрация, Агенция по приходите, МВР, АБФР, ККРБК и др.

Отговарят: Председателят на ККРБК и Министърът на финансите
Срок: 30.03.2005 г.

4.13. Разработване на проект за подобряване на координацията и взаимодействието между националните структури, упражняващи контролни функции (Сметна палата, АДФФК, Данъчна администрация, Агенция по приходите, МВР, АБФР, ККРБК и др.) при проверката на сигнали за корупция и повишен корупционен риск.

Отговарят: Председателят на ККРБК и Министърът на финансите
Срок: 30.03.2004 г.

2.4. Из Отчета за изпълнение на задачите от Програмата за изпълнение на Националната стратегия за противодействие на корупцията 2004 – 2005 г. на Комисията за координация на работата по борбата с корупцията

...

Министерство на финансите

В Министерството на финансите съгласно поставените задачи в Програмата за изпълнение на Националната стратегия за противодействие на корупцията са предприети следните дейности за периода януари – октомври 2004 г.:

Българската данъчна администрация и Националната агенция по приходите са разработили и изпълняват множество програми за обучение на служителите, финансирани от Световната банка и Министерството на финансите на САЩ. Обученията са насочени към повишаване на професионалния капацитет и етичното поведение на служителите. През 2004 г. данъчната администрация извършва централизация на териториалните дирекции с цел по-доброто обслужване на данъкоплатците и бюджета. Съвместно с Националния осигурителен институт са изготвени и се изпълняват програми за обучение на служителите и в тази връзка.

Агенцията за финансово разузнаване изпълнява предвидената мярка с разработването и постоянното осъвременяване на страницата на Агенцията в интернет (www.fia.minfin.bg).

Страницата допринася и за постоянното усъвършенстване на взаимодействието със задължените лица (представяне на вътрешни правила и друга актуална информация).

Агенцията за финансово разузнаване получава, съгласно разпоредбите на ЗМИП и ППЗМИП, сигнали за изпиране на пари, които могат да включват и изпиране на пари, произтичащо от корупционни практики.

Постоянният вътрешен контрол, с който е свързана работата на Дирекция „Инспекторат“ на Агенцията за финансово разузнаване, разпределението и конкретната отговорност, носена от служителите при взаимодействието със задължените лица и строгата отчетност в работата със задължените по ЗМИП лица, наред с все по-широкото използване на електронните средства в работата на финансоворазузнавателното звено (интернет страница, на която се публикуват процедурите, свързани с надзора над задължените лица във връзка с изпълнението на разпоредбите на ЗМИП; въвеждане на система за електронно докладване от страна на търговските банки) са елементи, които съдействат за избягване на корупционни практики във взаимодействието със задължените лица по ЗМИП. Ва-

жен елемент в постигането на ефективност в избягване на корупционните практики е и въведеното взаимодействие между АФР и останалите държавни органи, които в своята дейност са задължени да предоставят информация на Агенцията за финансово разузнаване при възникване на подозрение за изпиране на пари според измененията на ЗМИП от 2003 г. (обн. ДВ, бр. 31 от 04.04.2003 г.). За противопоставянето на корупционните възможности допринася и по-тясното сътрудничество с всички ангажирани в противодействието на изпирането на пари органи, постигнато благодарение на приключилия на 01.11.2004 г. Туининг проект на АФР по Програма ФАР „Противодействие на изпирането на пари“. Строгийт контрол и избягването на корупционни практики е необходима предпоставка и за гарантиране на международния обмен, в който участва АФР.

В Регионалните данъчни дирекции – София, Пловдив, Варна, Бургас и Велико Търново, съгласно заповед на министъра на финансите от м. юни 2004 г. се закриват отдели „Инспекторат“ и се структурират като сектори към отдел „Инспекторат“ в Главна данъчна дирекция. Разработват се нови дължостни характеристики на служителите от Инспектората и структурата на отдела.

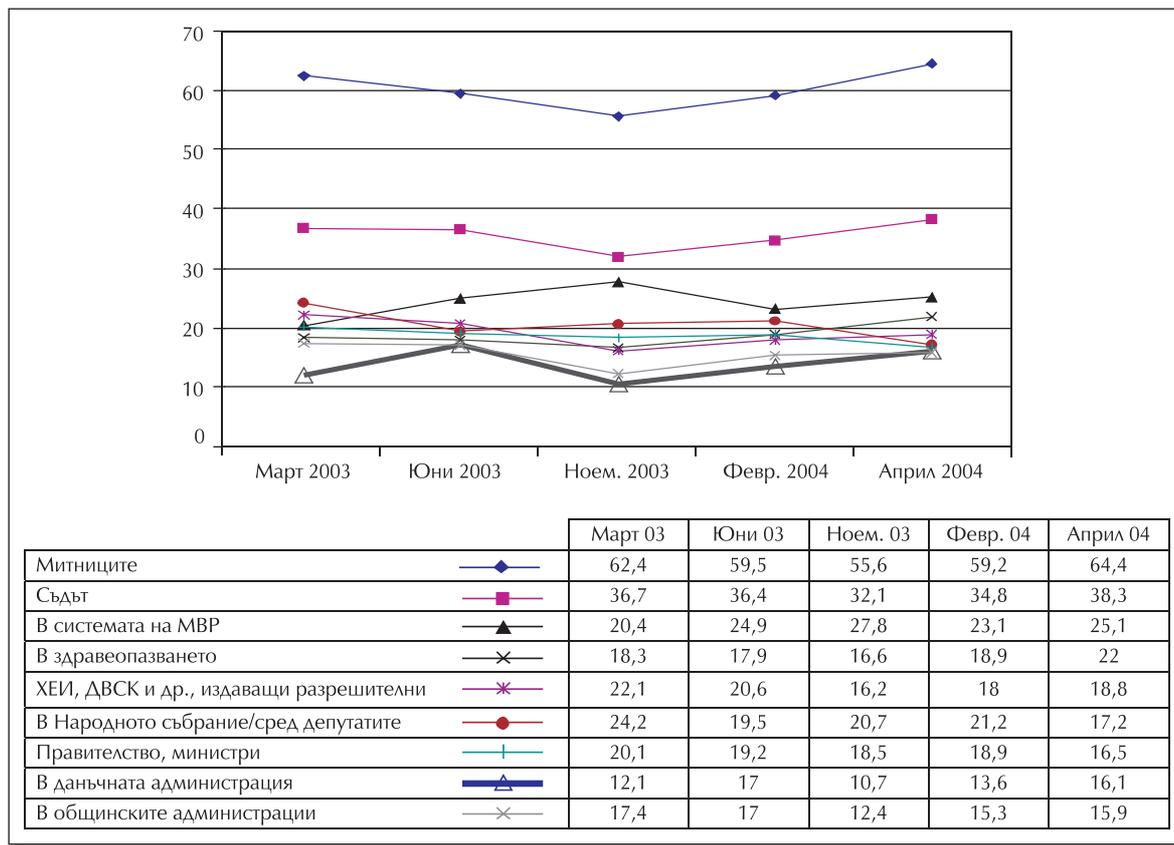
Българската данъчна администрация изготви „Етични норми за поведение на служителите на БДА“. Тези норми са одобрени със Заповед на Главния данъчен директор и Изпълнителния директор на Националната агенция по приходите. Всеки служител на данъчната администрация получи екземпляр от „Етични норми за поведение на служителите на Българската данъчна администрация“ срещу подпис. Отпечатани са и 150 000 брошури за клиентите на БДА за запознаване с Етичните норми, които се разпространяват чрез териториалните структури. Разработена е програма за 2004 и 2005 г. за поетапно обучение на служителите по Етичните норми.

По отношение на институционалното доизглаждане на Националната агенция по приходите са предприети множество действия, обезпечени от Световната банка, като финансиране и като човешки ресурс от служителите на Агенцията и Данъчната администрация. Проектите продължават и през 2005 г. За по-плавното преминаване към Националната агенция по приходите данъчната администрация извършва централизация на своите териториални дирекции. Агенцията за финансово разузнаване работи в тясно взаимодействие с Агенция „Митници“ и получава информация по отношение на всички пари в брой, пренасяни през граница. Същевременно все още предстои изграждането на обща информационна система на всички национални контролни структури (Сметна палата, АДВФК, Данъчната администрация, Агенция по приходите, МВР, АБФР, ККРБК и др.). Агенцията за финансово разузнаване и Главна данъчна дирекция подобряват взаимодействието си с останалите държавни органи благодарение на различни механизми (инструкции за взаимодействие, участие в съвместни семинари и програмите за обучение, включително активно участие на редица държавни органи в изпълнението на Туининг проекта на Агенцията за финансово разузнаване).

Приложение 3. Равнище и разпространение на данъчната корупция в сравнителен план

3.1. В сравнение с другите институции

(% на респондентите, посочили съответната институция в отговора си на въпроса „Според вас къде в България корупцията е най-разпространена“. Давани са до три отговора)

Източник: Корупционен мониторинг на Коалиция 2000, април 2004, бизнес сектор. База: 478.

3.2. Сред другите професионални групи

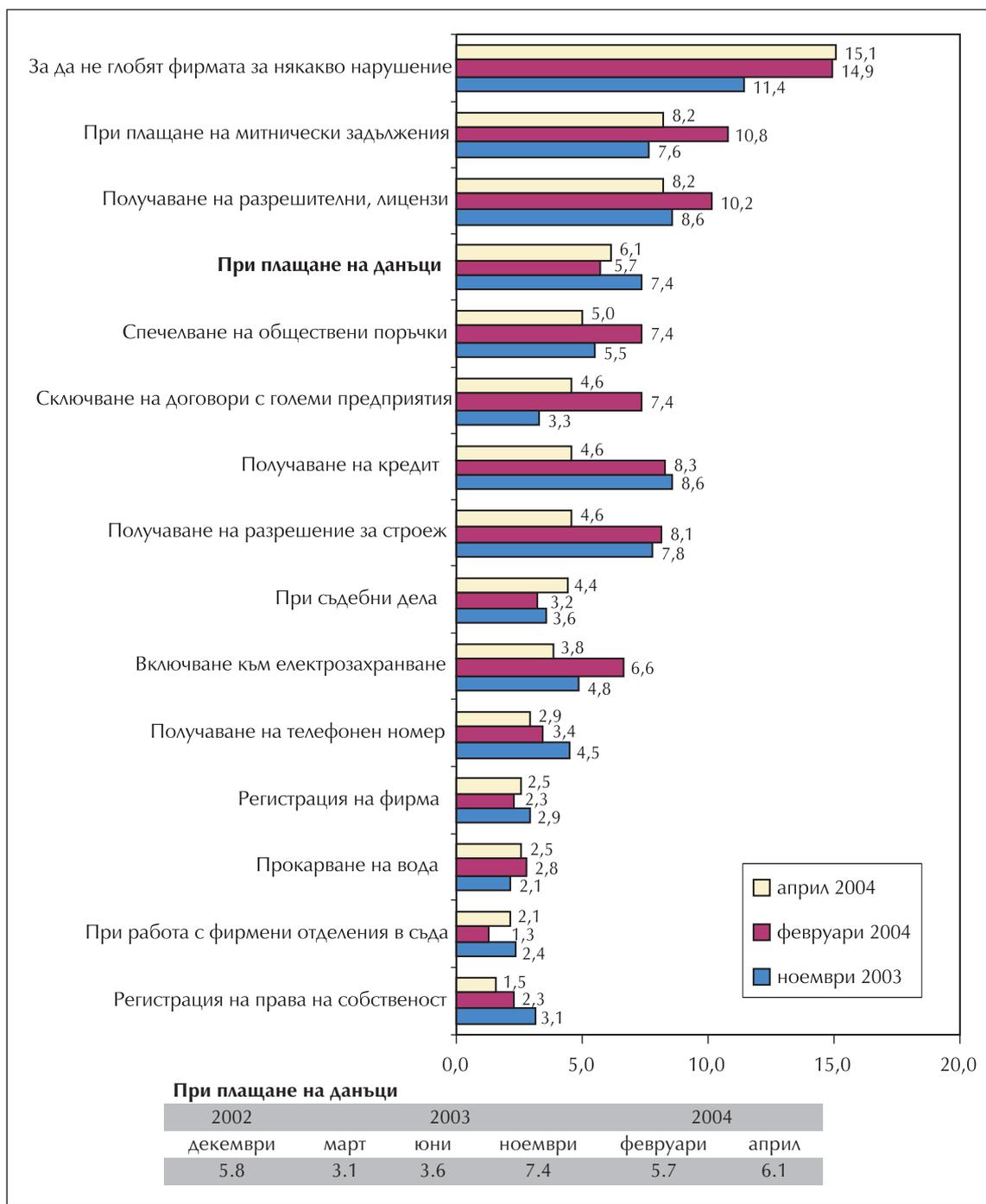
(% на отговорите „почти всички и повечето са въввлечени в нея“ на въпроса Доколко широко разпространена у нас е корупцията сред следните групи)

	2000		2002		2003		2004	
	октомври	декември	март	юни	ноември	февруари	април	
Митнически служители	80	80,3	73,6	74,9	80,3	82,4	81,1	
Полицейски служители	57,7	59,8	53,5	62,7	62,5	64,5	56	
Политици, лидери на политически партии	64,5	59,6	55,3	57,5	62,7	64,3	54,4	
Съдии	53,4	57,4	47,7	50,4	53,4	53,7	52,7	
Народни представители	60,2	60,8	53,9	54,3	58,7	58,2	51,4	
Данъчни служители	58,8	62,7	50,3	58	62,9	58	51,1	
Прокурори	49,3	56,5	49	50,2	52	52	51	
Лекари	38,2	53,1	46,8	45,4	53,4	54,8	50,2	
Адвокати	52	53	47	50,3	49,4	52	50	
Общински служители	49,3	54,2	43,2	49,6	47,5	50,1	47,1	
Кметове и общ. съветници	36,9	54	47,4	52,9	54,9	54,6	47,1	
Министри	60,2	54,5	42,1	51,4	55,6	56,1	45,4	
Следователи	43,2	52,2	43,6	47,5	46,8	44,4	44	
Служители в министерства	60	57,8	43,2	49,1	46,8	50,1	41,6	

Източник: Корупционен мониторинг на Коалиция 2000, април 2004, бизнес сектор. База: 478.

3.3. По дял на фирми, дали подкуп при плащане на данъци

(% от фирмите, потвърдили, че са давали подкупи за следните услуги през последната година)

Въпрос: Налагало ли ви се е да плащате неофициално някакви суми или да направите подарък за следните услуги?
 Източник: Корупционен мониторинг на Коалиция 2000, април 2004, бизнес сектор. База: всички 478.

3.4. По средна стойност на подкупите

а) в сравнение с другите видове корупция (% на фирмите от далите подкуп, посочили съответния размер)

Тип корупционна сделка	Средна стойност в лв.				
	до 250	250–500	501–1000	1001–5000	над 5000
Спечелване на обществени поръчки	13,3	13,3	13,3	40	20
За разрешение за строеж	18,8	25	37,5	6,3	12,5
При плащане на митнически задължения	35,3	20,6	35,3	8,8	–
При съдебни дела	27,8	38,9	22,2	11,1	–
Регистрация на права на собственост	16,7	66,7	16,7	–	–
При плащане на данъци	56,5	39,1	–	–	4,3
Получаване на разрешителни, лицензи	68,8	28,1	–	–	3,1

Източник: Корупционен мониторинг на Коалиция 2000, април 2004, бизнес сектор. База: 478.

б) динамика във времето 2002 – 2004

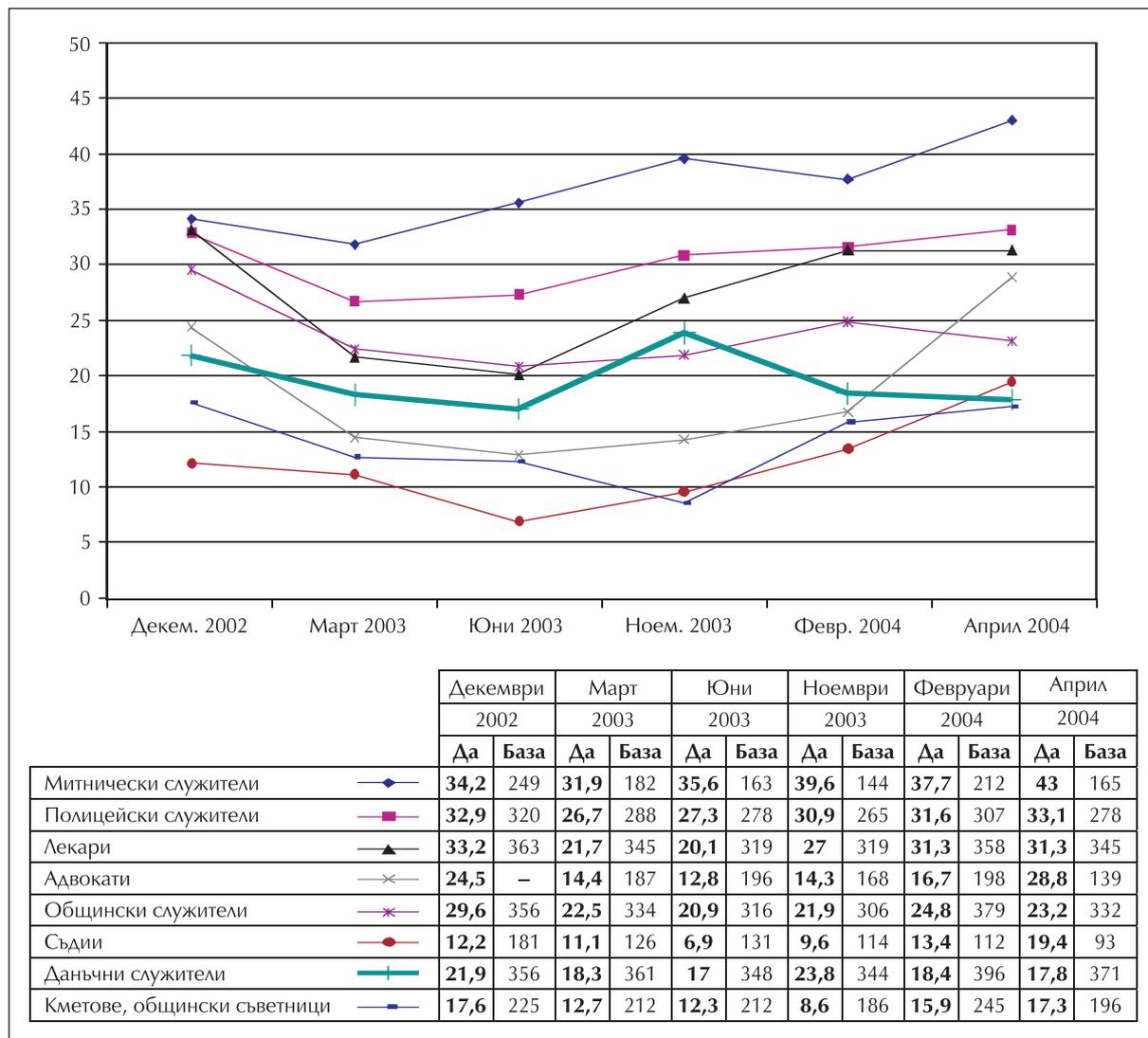
Размер	XII 02	III 03	VI 03	XI 03	II '04	IV '04
До 250 лв.	58.3	72.7	50.0	74,2	94,1	56,5
251–500 лв.	29.2	18.2	41.7	19,4	5,9	39,1
501–1000 лв.	12.5	–	8.3	6,5	–	–
1001–5000 лв.	–	9.1	–	–	–	–
Над 5000 лв.	–	–	–	–	–	4,3

Въпрос: Средно каква сума (в лв.) трябваше да платите неофициално (на каква стойност бе подаръкът) за следните услуги?

Източник: Корупционен мониторинг на Коалиция 2000, април 2004, бизнес сектор. База: Респондентите, платили подкуп.

3.5. По дял на фирмите, на които е оказан корупционен натиск от данъчни служители

(% на фирмите от контактувалите с дадена група, на които са поискани пари, подаръци, услуга)

Въпрос: Ако през последната година се е случвало да ви поискат нещо (пари, подарък или услуга), за да бъде решен ваш проблем, то ви бе поискано от:

Източник: Корупционен мониторинг на Коалиция 2000, април 2004, бизнес сектор. База: контактувалите с дадената група.

Приложение 4. Международните индекси за корупцията у нас

България е включена в редица международни класации и индекси за корупцията, икономическата свобода, качеството на бизнес средата и институциите и инвестиционния риск, най-авторитетните от които са изброени в карето. Въпреки че повечето от тях са тясно свързани помежду си⁷⁰, общата оценка, която дават, не е еднозначна.

- **Transparency International:** Индекс на възприятията за корупцията (Corruption Perceptions Index, CPI). Индексът се публикува ежегодно от 1995 г., като от 1998 г. включва и България. През 2003 г. изследването обхваща 133 страни. Той оценява възприятията за равнището на корупция в публичната сфера, като корупцията се определя като злоупотреба с публична власт с цел лично облагодетелстване и включва вземане на подкупи, плащания при обществени доставки, присвоявания и т.н.
- **Световен икономически форум:** Global Competitiveness Report. Публикува ежегодни класации на конкурентоспособността на икономиките, като от оценки на бизнесмени и от статистически данни формира два индекса: индекс на растежа (т.нар. Growth Competitiveness Index, GCI), разработен от екип, начело с Джефри Сакс, и бизнес индекс (Business Competitiveness Index, BCI), разработен от екип, начело с Майкъл Портър. Един от трите компонента на GCI е индексът на обществените институции, който съдържа корупционен подкомпонент. Последното издание на доклада обхваща 102 страни. Класацията съдържа и показател за данъчното бреме на страните.
- **Световната банка** провежда проучвания сред фирмите за бизнес средата, които съдържат въпроси за честотата на подкупите и оценка на фирмите за това, до каква степен корупцията представлява пречка за техния бизнес. България е включена в световната извадка World Business Environment Survey (WBES) през 2001 г. и в двете регионални изследвания на страните в преход *Business Environment and Enterprise Performance Survey* (BEEPS) през 1999 и 2002 г. Те представляват емпиричната основа на двете изследвания на Световната банка за корупцията в страните в преход. Освен оценката на предприятията за корупцията Световната банка използва ежегодни индикатори, основани на експертна оценка за състоянието на институциите, т.нар. *Country Performance and Institutional Assessment* (CPIA), които обаче не се публикуват.
- **Freedom House:** От 1998 г. публикува ежегодни експертни оценки за процеса на демократизация на 27 страни в преход, който съдържа индекс за корупцията
- **The Heritage Foundation:** Публикува ежегодно от 1995 г. индекс на икономическата свобода за 161 страни, основан на оценки на експерти на организацията. Между десетте компонента на индекса са данъчното бреме и бремето на регулациите.
- **The Fraser Institute:** Публикува ежегоден доклад от 1997 г. за икономическата свобода в 123 държави. Индексите за бизнес средата, вкл. корупцията, са производни от резултатите от класацията на Световния икономически форум. Съдържа показател за равнището на данъчната тежест.
- **Оценки на инвестиционния риск:** Сред водещите агенции, публикуващи инвестиционни рейтинги, са The Economist Intelligence Unit (100 страни); World Market Research Center (196 страни); Global Insight (117 страни); Political Risk Services (140 страни) и др. Повечето от тях се основават на експертни оценки на различните типове инвестиционен риск: политически, икономически, регулативен, данъчен, операционен и т.н. Всички те включват показател за равнището на корупцията като компонент на оценката за операционния риск.
- **SELDI:** Мониторинг на корупцията в страните от Югоизточна Европа. Това е регионалното разширение на системата на мониторинг на *Коалиция 2000*, основана на методологията на Витоша Рисърч, но ограничена само сред гражданите.

⁷⁰ Така например индексът на Transparency International за България е резултат от няколко индекса, между които и този на Freedom House, който пък от своя страна използва индекса на Transparency International в обосновката на корупционния рейтинг на страната. Индексът на Fraser Institute е изведен изцяло от корупционния компонент на Global Competitiveness Report на World Economic Forum. Индексът на WMRC използва данните на Global Insight и т.н.

Така например според корупционния индекс на Global Competitiveness Report⁷¹ през 2003 г. България заема 35-о място от 102 страни. Това я нарежда след безспорните регионални лидери Естония (27), Унгария (28) и Словения (32), но редом с Литва (34) и преди Словакия (40), Чехия (41), Италия (47), Полша (53) и Румъния (90). Следва да се отбележи обаче, че това е влошаване с 6 позиции спрямо позицията на България през 2002 г., когато по индекса на корупция тя заема 27-о място от 80 държави, включени в GCR.

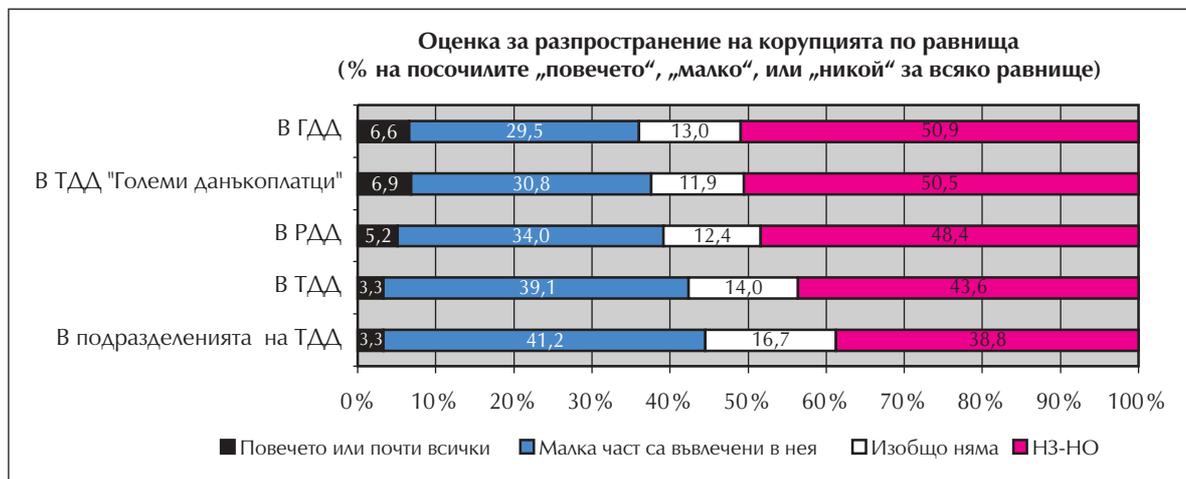
Доста различно регионално сравнение предлага докладът на Световната банка⁷² от 2004 г. на база двете изследвания сред фирмите (BEEPS) през 1999 и 2002 г. Докладът измерва мащабите на корупцията чрез оценката на предприятията за степента, в която корупцията е пречка за техния бизнес, а административната корупция – на база оценката на фирмите за честотата и размера на подкупите в техния бранш, като размерът се дава като процент от годишните продажби. Показателите на България са доста под средните за региона, като от новите и бъдещите членки на ЕС само Румъния и донякъде Словакия са с по-лоши показатели. По *честота на подкупите* България е след всички нови членове на ЕС с изключение на Словакия и след всички балкански страни освен Румъния и Албания. По този показател тя се нарежда и след някои бивши съветски републики като Армения, Узбекистан и Азербайджан, които според оценката на фирмите са постигнали забележителен успех в ограничаване на корупцията между 1999 и 2002 г. България остава без промяна през този период. По *корупционни разходи на фирмите* България е по-надолу в класацията от всички нови членове на ЕС, всички балкански държави с изключение на Румъния и Албания и след Армения, Русия, Узбекистан и Беларус от бившия Съветски съюз.

Корупционният индекс на Freedom House за 2004 г. също нарежда България след всички нови членове на ЕС, но с най-добри показатели на Балканите и спрямо всички бивши съветски републики при стабилна тенденция на подобрение.

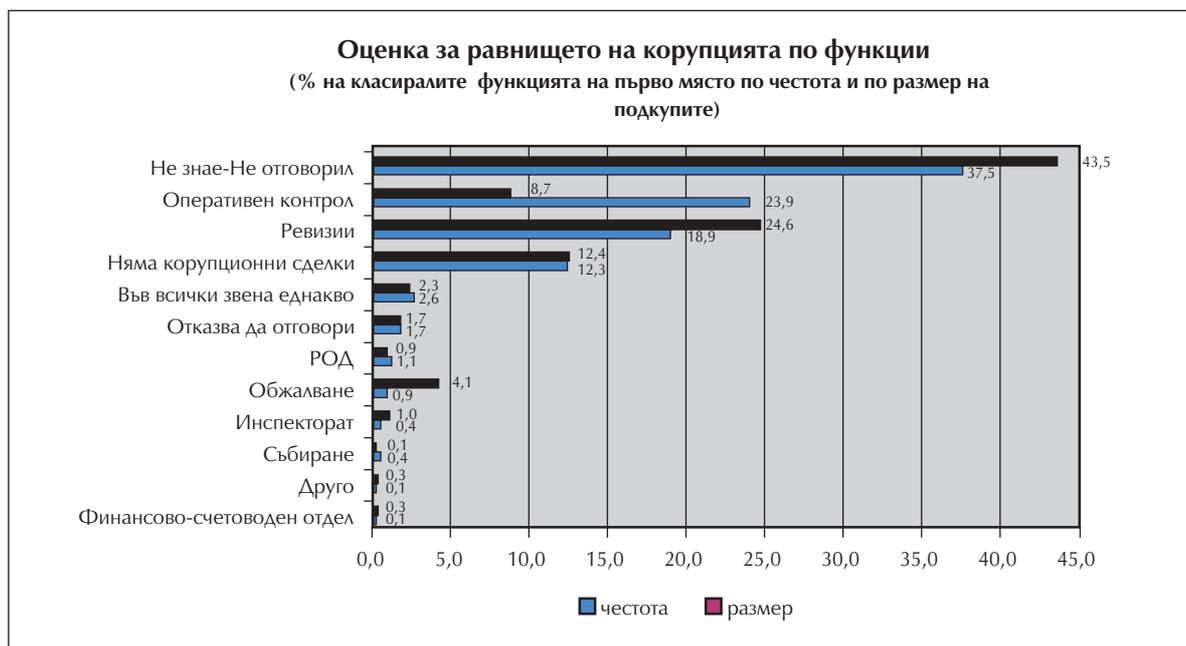
⁷¹ Корупционният индекс заедно с индекса на прилагането на закона и договорите формира индекса на обществените институции. Последният е един от трите компонента (с равни тегла) заедно с индекса на технологичното развитие и индекса на макросредата, от които се калкулира единият индекс за оценка на конкурентността на икономиката – индексът на потенциала за растеж (Growth Competitiveness Index). Корупционният индекс отразява честотата на нерегламентираните плащания при износа и вноса, плащането на данъци, свързването към мрежови услуги като телефон, вода, електричество, при обществените поръчки, отпускането на заеми, държавното управление, съдебните решения, както и корупцията при отклоняване на обществени средства, правенето на политиката и нормативната уредба, финансирането на партиите и прането на пари.

⁷² Gray et al (2004).

Приложение 5. Разпространение на корупцията в данъчната администрация по административни етажи и функции

Източник: Витоша Рисърч, април 2004. База: 699.

Източник: Витоша Рисърч, април 2004. База: 699.

Къде корупцията е най-голяма: оценка на служителите от различните оперативни звена

Отговори	% на служителите от съответното звено, дали посочените отговори				
	РОД*	Ревизии	ОК*	Събиране	ФСО*
В „Ревизии“	30,6	14,2	28,4	33,3	22,7
В „Оперативен контрол“	8,3	12,5	0,0	11,1	9,1
В „Обжалване“	0,3	9,9	0,0	7,4	2,3
Във всички звена еднакво	1,7	3,4	3,0	0,0	0,0
Няма корупционни сделки	13,9	10,3	16,4	11,1	9,1
Друго	2,5	3,1	1,5	3,8	0,0
НЗ/НО	42,7	46,6	50,7	33,3	56,8
	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
База	288	232	67	27	44

* РОД: „Регистрация и обслужване на данъкоплатци“; ОК: „Оперативен контрол“; ФСО: „Финансово-счетоводен отдел“
Източник: Витоша Рисърч, април 2004. База: 699.

Къде корупцията е най-често срещана: оценка на служителите от различните оперативни звена

Отговори	% на служителите от съответното звено, дали посочените отговори				
	РОД*	Ревизии	ОК*	Събиране	ФСО*
В Оперативен контрол	20,8	35,3	1,5	22,2	13,6
В Ревизии	26,4	5,6	29,9	33,3	20,5
Друго	1,8	6,1	1,5	0,0	2,3
Във всички звена еднакво	1,7	3,4	4,5	0,0	0,0
Няма корупция	13,5	10,8	14,9	11,1	9,1
НЗ/НО	35,8	38,8	47,8	33,3	54,5
	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
База	288	232	67	27	44

* РОД: „Регистрация и обслужване на данъкоплатци“; ОК: „Оперативен контрол“; ФСО: „Финансово-счетоводен отдел“.
Източник: Витоша Рисърч, април 2004. База: 699.

Приложение 6. Кои служители са по-склонни към корупция

а) По-младите или по-възрастните са по-склонни към **оказване** на корупционен натиск?

Отговори	Възраст		До 35 г.		35-50		Над 50 г.		п.а.	Общо	
	N	%	N	%	N	%	N	%	N	N	%
По-младите	13	5,8	41	13,7	26	23,4	5		85	12,2	
По-възрастните	29	12,9	19	6,3	8	7,2	5		61	8,7	
Възрастта не е от значение	155	69,2	199	66,3	63	56,8	46		463	66,2	
Друго	4	1,8	4	1,3	0	0,0	1		9	1,3	
Не знае-Не отговорил	23	10,3	37	12,3	14	12,6	7		81	11,6	
Всичко	224	100,0	300	100,0	111	100,0	64		699	100,0	

б) По-младите или по-възрастните са **по-податливи** на корупционен натиск?

Отговори	Възраст		До 35 г.		35-50		Над 50 г.		п.а.	Общо	
	N	%	N	%	N	%	N	%	N	N	%
По-младите	15	6,7	58	19,3	39	35,1	10		122	17,5	
По-възрастните	20	8,9	7	2,3	2	1,8	3		32	4,6	
Възрастта не е от значение	170	75,9	201	67,0	59	53,2	43		473	67,7	
Друго	3	1,3	4	1,3	0	0,0	0		7	1,0	
Не знае-Не отговорил	16	7,1	30	10,0	11	9,9	8		65	9,3	
Всичко	224	100,0	300	100,0	111	100,0	64		699	100,0	

в) С повече или по-малко стаж са по-склонни към **оказване** на натиск?

Отговори	Стаж	До 3 г.		3-10 г.		над 10 г.		п.а.	Общо	
		N	%	N	%	N	%	N	N	%
С по-малко стаж		2	4,1	26	6,7	43	16,9	1	72	10,3
С по-голям стаж		14	28,6	63	16,3	22	8,7	1	100	14,3
Стажът не е от значение		21	42,9	259	66,9	155	61,0	3	438	62,7
Друго		1	2,0	4	1,0	4	1,6	0	9	1,3
Не знае-Не отговорил		11	22,4	35	9,0	30	11,8	4	80	11,4
Всичко		49	100,0	387	100,0	254	100,0	9	699	100,0

г) С повече или по-малко стаж са **по-податливи на корупция**?

Отговори	Стаж	До 3 г.		3-10 г.		над 10 г.		п.а.	Общо	
		N	%	N	%	N	%	N	N	%
С по-малко стаж		4	8,2	43	11,1	55	21,7	1	103	14,7
С по-голям стаж		12	24,5	47	12,1	17	6,7	1	77	11,0
Стажът не е от значение		23	46,9	268	69,3	152	59,8	3	446	63,8
Друго		1	2,0	3	0,8	3	1,2	0	7	1,0
Не знае-Не отговорил		9	18,4	26	6,7	27	10,6	4	66	9,4
Всичко		49	100,0	387	100,0	254	100,0	9	699	100,0

Източник: Витоша Рисърч, април 2004. База: 699.